ЕЛЕКТРОХОЛД
България

ЕНВ-DOC-1584/10.07.2024
Министерство на икономиката и индустрията
Рег. № 26-00-2687 от дата 10.07.2024

До
Г-н Петко Николов
Министър на икономиката и индустрията
ул. „Славянска“ № 8
1000 София

Относно: **Проект на Закон на изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите**

Уважаеми господин Николов,

Във връзка с открита на 12.06.2024 г. процедура за обществена консултация по Проект на Закон на изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите (Законопроекта), приложено представяме на Вашето внимание в указания срок становище и предложения по текстовете на проекта, изготвени от дружествата от Групата Електрохолд.

Предвид обстоятелството, че две от дружествата от Групата Електрохолд са търговци на електрическа енергия – съответно „Електрохолд Продажби“ ЕАД и "Електрохолд Трейд" ЕАД, а трето дружество – „Електроразпределителни мрежи Запад“ ЕАД, е Оператор на разпределителна мрежа по смисъла на Закона за енергетиката, то същите представляват заинтересовани лица, които биха били засегнати от разпоредбите на Законопроекта, тъй като извършват своята дейност в сектор енергетика, и в частност – електроенергетика.

Целите, които се поставят с приемането на законопроекта, а именно осигуряване на високо ниво на защита на икономическите интереси на потребителите, което може да се постигне чрез подобряване на ефективността на съществуващия механизъм за предявяване на искове за преустановяване и забрана на търговски практики и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите, безспорно следва да бъдат подкрепени.

Въвеждането на директиви на ЕС в българското законодателство е задължителен процес, който следва да се извършва прецизно, при отчитане на множество детайли и специфики, характерни за съответната област на правото, принципите на правото и действащата нормативна уредба в съответната страна членка. Отчитаме факта, че конкретната ***Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите*** (**Директивата**) има много широк обхват на действие, тъй като се прилага за представителни искове, предявени срещу нарушения от страна на търговци на разпоредбите на правото на Съюза, посочени в Приложение I, включително такива разпоредби, както са транспонирани в националното право, които увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите.

В Приложение I от Директивата, като разпоредби от правото на Съюза, по отношение на които потребителите имат право на представителни искове в област „електроенергетика“ е посочена

Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55): член 3 и приложение I. (**Директива 2009/72/ЕО**)

Съгласно чл. 72 от ***Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия*** **Директива 2009/72/ЕО** е отменена от 1 януари 2021 г., без да се засягат задълженията на държавите членки във връзка със срока за транспониране в националното право и датата на прилагане на директивата, посочени в приложение III. Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на **Директива (ЕС) 2019/944** и се четат съгласно таблицата на съответствието, съдържаща се в приложение IV.

Направеният по-горе преглед на действащото право на ЕС в областта на правата на потребителите в сектор електроенергетика е необходим, тъй като според нас посочените в §11, чл. 186в, т. 15 от Законопроекта разпоредби на Закона за енергетиката (ЗЕ) **не съответстват** и излизат извън пределите на обхвата на правото на ЕС в тази област. В т. 15, чийто текст е: „чл. 21, ал. 1, т. 4, 5, 20 и 33-35, чл. 22, ал. 1- 4, чл. 30, ал. 1, т. 9-11, чл. 31, т.2, 3 и 5, чл. 35, ал. 6, чл. 38а - 38к, чл. 69 - 71, чл. 89, чл. 91 - 92, чл. 94а - чл. 95а, чл. 111, ал. 3, чл. 120, ал. 1 и 7, чл. 120а, чл. 135, чл. 139, чл. 139б, чл. 140 - 141, чл. 143 - 146, чл. 149б, чл. 150, чл. 155, ал. 2 и 3, чл. 156, ал. 1, чл. 180 и чл. 187, чл.195, ал.7, §1, т. 66б и т. 66в от допълнителните разпоредби на Закона за енергетиката и § 191 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за енергетиката“, са посочени разпоредби от ЗЕ, които не установяват права на потребителите, а правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране (така например чл. 21, т. 4, 5, 20 и 33-35); включени са и други разпоредби, които нямат пряка връзка с установени права на потребителите, а се отнасят до начина на регулиране на цените – чл. 31, т. 2, 3 и 5, регулиране на лицензираните дружества в сектора – чл. 35, ал. 6. Включването на базова и обща разпоредба, като чл. 69 от ЗЕ в разпоредбите, при чието нарушаване да могат да се предявяват представителни искове, би довело до неяснота, която може да доведе до тълкуване, при което на практика за всяко действие или обстоятелство, свързано с електроенергетиката, да може доведе до образуване на дело по представителен иск.
Посочените разпоредби следва да отпаднат от разпоредбите, цитирани в §11, чл. 186в, т. 15 от Законопроекта.

Като се има предвид, че с този Законопроект се създават материалноправни основания за предявяване на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, чиито последици са съществени за търговците, вкл. могат да доведат до приключване на икономическата дейност на търговеца, то следва тези материалноправни основания за бъдат много внимателно и прецизно определени, така че да не се създават условия за злоупотреба с права. В тази връзка считаме, че Законопроектът следва да бъде придружен с подробна таблица на съответствието между съответните на разпоредби на правото на ЕС и кореспондиращите му разпоредби от българското законодателство, за да се гарантира, че материално правните основания за колективни искове са точно определени, както и за да се осигури баланс между интересите на потребителите и на търговците.

С §30 от преходните и заключителни разпоредби на Законопроекта се предлага допълнение на Гражданския процесуален кодекс (ГПК), чрез създаване на нова Глава Тридесет и три „а“ “Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите“. Същата систематично е след Глава Тридесет и трета от ГПК – „Колективни искове“, чл. 379 и следващи, в която е уредено обособено исково производство, като съотношението на двете производства следва да е като такова на общо към специално, без същевременно да се нарушава

принципа на процесуална икономия и да се преповтарят приложимите общи разпоредби, или пък да има такива, които да са в колизия.

По наше становище, няма пречка, след обсъждане на Глава Тридесет и трета от ГПК – „Колективни искове“, с юридическата гилдия, която я прилага (адвокати на потребители, съдии и др.) да се измени същата, като се вземат предвид и изправят твърдените в мотивите на законопроекта слабости при прилагането и да бъде променена на глава, която да урежда „Колективни искове и представителни искове на потребители“. Това, че в същата могат да се заложат няколкото специални норми, които касаят само представителните искове, не значи че следва да се повтарят общите процесуални норми. Съгласни сме с това, че специфичните норми могат да са относно това, потребителите да не дължат разноски, задължението на Съда да прави проверка за конфликт на интереси, както и по отношение на действието на съдебното решение /възможността да се използва като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика, вкл. в други страни на ЕС. Възможен е по-дълбок анализ на необходимостта да се въвежда изрична разпоредба за изискване на директивата, което отговаря на приложимото в страната право и съдебна практика. Като например изричната разпоредба за това, че давността спира да тече от завеждането на иска до постановяване на съдебното решение, след като аналогична е разпоредбата на чл. 115, б. „ж“ от Закона за задълженията и договорите.

Още повече, като се вземе предвид и факта, че в ЗЗП също има процесуални норми в Раздел IV „Искове за преустановяване на нарушения и обезщетения“, чл. 186 и следващи, за които и в новите редакции се предвижда, че се уреждат от „този раздел“, т.е. от ЗЗП. В случай, че ще се уреждат от нови производства по ГПК, би било по-удачно да се посочи това.

Евентуално, в случай че се възприеме разпоредбата да остане в изцяло нова глава от ГПК в тази част, по отношение на предвидените процесуални норми, имаме следните предложения:

Чл. 388г, ал. 1 – Разпоредбата, която преповтаря тази на чл. 190, ал. 1 от ЗЗД не отчита съдебната практика, според която „доколкото мястото на нарушението не може да бъде конкретизирано, то приложение следва да намери само втората хипотеза на нормата“. – Така напр. в Определение № 185 от 04.03.2014 г. по ч. т. д. № 587/2014 Г., Т. К., I Т. О. на ВКС, др. Т.е. текстът следва да придобие следната редакция:
„Чл. 388г. (1) Представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите се разглеждат от окръжния съд по седалището на ответника.“
Или може да остане за приложение разпоредбата на чл. 380 от ГПК.

Мястото на разпоредбата на чл. 388ж, ал. 2 не е в члена, определящ задълженията на Съда по подготовка на заседанието, а в материалните изисквания към квалифицираните организации. Първото изречение е изцяло излишно. Разпоредбата може да остане с текст:
„Чл. 388ж. (2) Когато съдът определи, че квалифицираната организация не отговаря на изискванията за предявяване на представителния иск, това не възпрепятства правата на потребителите, заинтересовани от същия представителен иск.“

Чл. 388и, ал. 1 от законопроекта следва да се разглежда заедно с възраженията ни срещу обхвата по чл. 186в, т. 15 (по-горе), доколкото въвеждането на възможност за постановяване на привременни мерки, само при предявяване на иск, в който се твърди (но не е установено) нарушение по чл. 186в, ал. 1 от ЗЗП, което уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите, може да доведе до сериозно засягане на дейността ни, което да я блокира и доведе освен до големи материални щети, но и до засягане безопасността на

функционирането на електроенергийната система. Нашето становище е чл.388и, ал. 1 да отпадне, в случай на пряко препращане към изброените в чл. 186в, ал. 1 от законопроекта хипотези.
Общата норма на чл. 385 от ГПК, която съответства със структурата на кодекса, би била достатъчна при обединяване на двата типа искове.

Изричните разпоредби на чл. 388л и следващите до чл. 388у, относно хипотетичен иск за обезщетение на вреди, ни се струват излишни и претоварващи ГПК, в който има обща глава за охранителни производства, но не и десетки разпоредби/ членове, в които да се регламентират задълженията на Съда при всяко едно подобно производство. Разбира се, че е известно на Съда, какви задължения има относно предмета, страните, допустимостта, подготовката на заседанието и подобни. Разпоредбите са много сходни с тези по Глава Тридесет и трета от ГПК (информиране на засегнати, срок и условия за присъединяване към иска, възможност за споразумение и останалите).

Относно предвиденото в Законопроекта (чл.388к) задължение за търговеца за информиране на заинтересованите от представителния иск за обезщетение на колективните интереси на потребителите за всяко влязло в сила съдебно решение за преустановяване или забрана на практика, съставляваща нарушение по чл. 186в, ал.1, считаме, че това изискване създава административна тежест за търговците и следва да отпадне. Не би могло разумно да се очаква, че търговецът ще следи всички влезли в сила съдебни решения за преустановяване или забрана на практика, която е нарушение на чл. 186в, ал. 1, което пък в още по-голяма степен би го затруднило и допълнително индивидуално да информира всички заинтересовани потребители. Отбелязваме, че „Електрохолд Продажби“ ЕАД, в качеството си дружество, лицензирано за дейността „снабдяване с електрическа енергия от краен снабдител“ има над 1 900 000 крайни битови клиенти.

Надяваме се, че направените от нас предложения ще бъдат разгледани и взети предвид. Оставаме на разположение при допълнителни въпроси.

С уважение,

ZORNITSA KRASIMIROVA GENOVA-POPOVA
Digitally signed by ZORNITSA KRASIMIROVA GENOVA-POPOVA
Date: 2024.07.09 16:29:53 +03'00'

Зорница Генова
Управител
„Електрохолд България” ЕООД